

Uitkomsten focusgroep *faro*

*Wat vindt de doelgroep van magazine *faro*?*

Het magazine *faro* (www.faro.be/tijdschrift) heeft de *hot topics* in de sector goed in de vingers. Wel zou er meer aandacht mogen zijn voor zowel internationale als lokale onderwerpen, basisaspecten van het vak en ook het leren van ervaringen. Qua vorm mag het blad wat toegankelijker zijn voor een brede(re) doelgroep en is de scanbaarheid ook niet optimaal. Dat zijn de belangrijkste uitkomsten van de focusgroep-bijeenkomst rond *faro*, die op 28 maart plaatsvond.

Op maandag 28 maart vond de *faro* focusgroep-bijeenkomst plaats in het Huis van het Nederlands, in de buurt van de kantoren van FARO in Brussel. Het doel van de bijeenkomst was grondig in kaart brengen hoe de doelgroep aankijkt tegen *faro* en achterhalen hoe het blad beter kan aansluiten bij de doelstellingen van het steunpunt FARO én de behoeften van de lezer/doelgroep.

De focusgroep is **de tweede stap** in het proces om te komen tot een gedegen en gedragen nieuwe formule voor het magazine. Eerder zijn al met de (kern)redactie de context, de doelgroepen (beleidsmakers, ambtenaren, journalisten, studenten en onderzoekers en, vooral, de erfgoedmedewerkers zelf) en de belangrijkste doelen voor het blad gedefinieerd. Dit zijn:

- *Inzicht in en kennis van de sector vergroten.*
FARO werkt B2B, maar ons uiteindelijke doel is om een toonaangevende stem te worden in de publieke opinie, en in het vertoog over erfgoed. Zelfs als iemand niet naar een museum, archief, erfgoedbibliotheek, documentatiecentrum gaat, of bezig is of interesse heeft in het immaterieel cultureel erfgoed, moet hij/zij het gevoel hebben

dat deze instellingen/organisaties (en daarbij de collecties en de omgang met) belangrijk zijn voor de samenleving. Waarom is die publieke opinie zo belangrijk? Omdat precies dat de kernbusiness van politici is: als het publiek iets belangrijk vindt, zal de politiek dat ook vinden. Het magazine zou een cruciale rol in die beeldvorming moeten spelen.

- *De erfgoedmedewerkers inspireren en praktische handvatten bieden.*

FARO streeft ernaar dat erfgoedwerkers 'mee zijn' met wat er leeft in en buiten de sector, zichzelf uitdagen en kritisch en creatief zijn. Het blad zou de vinger aan de pols moeten houden en onze sector daartoe goede (praktijk)voorbeelden aanreiken, die daarbij helpen.

Derde stap is straks een zogenaamde 'bladformulesessie'. Hierbij ontwikkelt de (kern)redactie de inhoud van de nieuwe bladformule aan de hand van de doelstellingen van FARO én de uitkomsten van de focusgroep.

Doelen focusgroep

De bedoeling van de focusgroep was om tijdens een (informele) bijeenkomst de wensen en behoeften van de doelgroep in kaart te brengen en de doelen van de redactie te toetsen en verder in te vullen.

Na een korte kennismaking gingen de aanwezigen in gesprek over de volgende thema's:

- **Beeldvorming:** Welk beeld hebben de stakeholders van de erfgoedsector? En welk beeld zouden ze ervan *moeten* hebben?
- **Praktijk:** Waar loopt de doelgroep tegenaan in het werk? Welke informatie- en communicatiebehoeften liggen er?
- **Kruisbestuiving:** Wat wil de doelgroep weten van collega-erfgoedwerkers?
- **Het blad *faro*:** Wat vinden de deelnemers wel/niet goed aan *faro* in de huidige vorm? Wat zijn hun wensen? Zoals toegankelijkheid (overzicht, taalgebruik), onderwerpskeuze en de uitwerking van onderwerpen, gebruik beeld, lengte teksten, gebruik blad). Wat vinden ze van de wisselwerking tussen blad en website?

De belangrijkste uitkomsten

Hieronder volgt een beschrijving van de belangrijkste uitkomsten.

Beeldvorming

'Erfgoed is een lastig begrip om uit te leggen'

- 'Erfgoed' heeft doorgaans voor de buitenwereld een wat stoffig imago. Aan niet-direct betrokkenen is het lastig uit te leggen wat precies wordt verstaan onder 'erfgoed' en wat het (en waarom er) verschil is tussen roerend, onroerend en immaterieel erfgoed. Zoals bekend zijn verschillende ministers, departementen en beleidsportefeuilles bevoegd over deze sector.
- Het publiek is vaak wel enthousiast als het over een concrete tentoonstelling gaat ("het zichtbare erfgoed").
- De sector heeft niet altijd een positief beeld van zichzelf. Lokaal is er meer enthousiasme en waardering.

- In de media is de belangstelling voor erfgoed tanende, t.t.z. enkel de 'grote, prestigieuze projecten' of calamiteiten krijgen aandacht.
- Het is niet duidelijk hoe de beeldvorming over erfgoed is vanuit andere sectoren. Sommige aanwezigen hebben daar wel behoefte aan (meer samenwerking met andere sectoren, zoals onderwijs, toerisme, de kunstensector).
- FARO wordt algemeen gewaardeerd als een sterk en betrouwbaar steunpunt voor de sector.

Het blad *faro*

Algemeen

De meeste mensen geven aan dat ze het blad wel van a tot z *willen* lezen, maar dat "het er niet altijd van komt." Dat laatste geldt vooral voor de erfgoedmedewerkers. Redenen zijn dat het blad soms "ontoegankelijk" is (wegens "academisch en te veel jargon") en er te veel lange artikelen in staan die soms te veel uitweiden over minder relevante zaken. Ook geven deelnemers aan dat het blad niet goed "scanbaar" is. Ze vinden het lastig om al bladerend een goede indruk te krijgen van wat wel en wat niet interessant voor hen is. De inhoudsopgave en de titels zijn niet altijd duidelijk en bieden onvoldoende houvast om door het blad te navigeren.

Opvallend is dat de beleidsmakers en politici vinden dat ze het blad 'moeten' lezen, om helemaal mee te zijn met wat er speelt in de sector. Zij doen dit op verschillende momenten. Vrijwel alle deelnemers gebruiken *faro* ook als naslagwerk. Het wordt goed bijgehouden, wat maakt dat ernaar wordt teruggegrepen op momenten dat er nood aan is.

Wat is goed?

'faro is een stevig vakblad voor en door de sector'

- Het blad gaat vooral over 'de achterkant' van het erfgoed (beleid, organisatie, visieontwikkeling, financiering etc.). Dat past bij de taak van FARO.
- De aanwezige erfgoedmedewerkers geven aan dat ze het blad vooral lezen voor verdieping rondom een bepaald thema, praktische aanknopingspunten en handvatten en dat het blad daar grotendeels aan voldoet.
- Het blad biedt reflectie op waar men binnen de sector mee bezig is, of mee bezig zou moeten zijn.
- Het blad wordt door *decision makers* sterk gewaardeerd.
- Het is een stevig vakblad voor en door de sector.
- De debatten die gevoerd worden in het parlement, de onderwerpen die daar leven komen terug in *faro*. Bijvoorbeeld: digitalisering, vluchtelingen, duurzaamheid, bezuinigingen op cultuur.
- Thema's worden erg gewaardeerd (ook vanwege de naslagfunctie).

Wat kan beter?

'Op mijn werk ben ik de enige die het blad leest. Andere medewerkers herkennen in het blad niet wat hen bezighoudt'

- Er is behoefte aan een meer kritische blik: niet alleen *best practices* maar ook: wat ging er niet goed, waarom niet? Want juist daarvan kun je leren.
- Meer aandacht voor lokale initiatieven en het werk van de erfgoedcellen. Thema's interessanter maken voor de kleinere erfgoedorganisaties en spelers, zodat ook zij er

iets uit kunnen halen. Lokale initiatieven zijn vaak heel professioneel opgezet en net daarom erg interessant. Meer moeite doen om de verhalen uit de lokale organisaties te halen.

- Meer aandacht voor de basisaspecten van het erfgoedvak. Hoe organiseer je het werken met stagiairs, logistiek beheer, publiekswerking, participatie werkvormen, etc.? Dat zijn onderwerpen waar men in het werkveld heel concreet tegenaan loopt.
- Het blad moet zich op een bredere doelgroep richten. Denk aan al die medewerkers en vrijwilligers in de diverse organisaties, zij worden nu niet (of minder) aangesproken.
- Meer aandacht voor het menselijke aspect (zoals in de rubriek *Ten voeten uit*). De menselijke drive, de passie voor het vak laten zien. Wie zijn de mensen achter de instellingen en organisaties?

'Hoe organiseer je het werken met stagiairs, logistiek beheer, publiekswerking, participatie werkvormen, etc. Dat zijn de dingen waar je in het werk tegenaan loopt'

- Werken met duidelijke categorieën en een strakker format, zodat je beter je weg in het tijdschrift kunt vinden.
- De uitwerking van de onderwerpen kan ook lichter en toegankelijker.
- De naslagfunctie van het blad moet beter (dit heeft te maken met duidelijker positionering van het thema *in* het blad en de archieffunctie online).
- Er is behoefte aan een (redactie)structuur om goed gevoed te worden met wat er in het veld gebeurt en met de ideeën die daar leven. Nu is elk nummer anders.
- De vertaalslag naar het eigen werkveld/de praktijk kan beter.
- Het beeld (vormgeving) wordt als redelijk beschouwd. Al vindt men ook dat het per artikel heel wisselend is.

Internationale context

'Hoe is de praktijk in andere landen? Hoe ver zijn ze daar? Waar lopen ze tegenaan?'

- Er is veel gesproken over de internationale context van het blad. De algemene teneur is dat het goed is om af en toe over de grenzen te kijken. Een goed voorbeeld is digitalisering. Hoe doen ze dat in andere landen? Hoe ver zijn ze daar en waar lopen ze tegenaan? Ontwikkelingen elders kunnen heel inspirerend zijn.
- De Nederlandse en Angelsaksische erfgoedwereld komen geregeld aan bod in het blad. Frankrijk en Duitsland in mindere mate en de rest van Europa nauwelijks. Maar datzelfde patroon zie je in de uitwisseling van kennis en expertise over het erfgoed met deze landen, adv workshops, masterclasses enz.
- Er klinkt een pleidooi om vaker een brug te slaan naar de Franstaligen; Brussel en Wallonië. Goede samenwerkvoorbeelden uitlichten, best practices uit het Franstalige deel van België opnemen, etc. Dat zou ook inspirerend zijn voor het parlement. Er is weinig zicht op wat er gebeurt in de Waalse cultureel-erfgoedsector. Onder het kopje 'Beste burens' zou je vanuit een bredere context kunnen kijken naar de processen en de onderwerpen bij de directe burens (dus niet alleen in Wallonië).

Crossmediaal (wisselwerking blad en digitale media)

'Digitaal kun je inhoudelijk (nog) meer de diepte in en verbreding zoeken'

Ook over de wisselwerking tussen het papieren blad, andere digitale media en de website is veel gezegd.

- Er is behoefte aan een goed doordachte kruisbestuiving tussen het papieren blad en digitale platformen (de FARO-website en andere digitale kanalen). De website zou bijvoorbeeld een archieffunctie kunnen bieden, zodat je online op thema of onderwerp in oude nummers kunt zoeken.
- Belangrijke aandachtspunten zijn: denken vanuit de content (platformonafhankelijk), goede ontsluiting en vindbaarheid van informatie, en het inter-linken met andere digitale platformen/kanalen.
- De crossmediale kruisbestuiving is ook van groot belang om het jonge deel van de doelgroep betrokken te houden.
- Een sterke online aanwezigheid maakt het mogelijk om de sector breed te betrekken en het aantrekkelijk te maken voor alle erfgoedorganisaties om aan te haken met hun eigen verhalen.

Conclusie

Uit de focusbijeenkomst blijkt dat het blad *faro* goed wordt gewaardeerd onder zowel politici, beleidsmakers als erfgoedmedewerkers. *faro* heeft de hot topics goed in de vingers. Maar er zijn ook verbeterpunten zowel qua inhoud als qua structuur. Zo is er behoefte aan meer internationale en meer lokaal gerichte artikelen en zou er meer ruimte moeten zijn voor basisaspecten, praktijkverhalen en leren van anderen. Qua vorm is de opbouw van de artikelen voor verbetering vatbaar, zodat je op basis van de kop en het intro kunt scannen hoe interessant het artikel voor jou is. Ook mag er meer gevarieerd worden met de lengte (meer afwisseling tussen korte en lange verhalen en tussen *need-to-know* en *nice-to-know* artikelen). Een ander punt is dat artikelen soms wat toegankelijker en *meer to the point* mogen. Bovendien zou het blad als geheel beter scanbaar moeten zijn. Er is daarnaast behoefte aan een goede wisselwerking tussen de website en het blad *faro*.

Deelnemers focusgroep:

Namen deel aan de focusgroep:

Cathy Coudyser is Vlaams volksvertegenwoordiger en deelstaatsenator (voor N-VA) en lid van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media van het Vlaams Parlement.

Rik Van Daele is directeur Cultuur van de stad Sint-Niklaas. Hij heeft een historische achtergrond, is nauw betrokken bij het Reynaertgenootschap en kent FARO met name van opleidingen en activiteiten voor het veld. Hij noemt FARO een sterk steunpunt voor de mensen in het veld.

Tom Deneire is conservator van de Bijzondere Collecties van de Universiteitsbibliotheek Antwerpen. Hij schrijft af en toe stukken voor *faro*. Zo maakte hij bijvoorbeeld de bijdrage over vluchtelingen.

Lieve De Saedeleer is erfgoedcoördinator bij Erfgoedcel Kempens Karakter. Ze heeft jarenlang (samen met Roel Daenen) de Vlaamse Erfgoeddag georganiseerd. Haar relatie met het steunpunt is goed. Het blad *faro* vindt ze te veel gericht op de core business. Voor vrijwilligers, die toch erg belangrijk zijn in het veld, heeft het weinig te bieden.

Pieterjan Lachaert is werkzaam bij de Dienst Stadsarcheologie en Stadsarchief in Gent (De Zwarte Doos). Hij schrijft af en toe stukken voor *faro* en heeft ook redactionele ervaring met andere tijdschriften. Hij noemt FARO een sterk steunpunt en *faro* een uitstekend blad.

Hans van der Linden werkt bij het Departement Cultuur, Jeugd en Media van de Vlaamse overheid. Hij houdt zich vooral bezig met de digitalisatie van cultureel erfgoed. Hij werkt af en

toe samen met de makers van *faro* rondom bepaalde thema's. Hij pleit voor een betere wisselwerking tussen het blad en online platforms.

Eva Wuyts is coördinator van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek, een koepelorganisatie voor erfgoedbibliotheeken in Vlaanderen. Haar relatie met FARO ligt vooral op het gebied van ondersteuning bij vorming en digitalisering/digitale platforms. Ze levert ook geregeld input aan voor het blad, maar leest het weinig.

Deelnemers kernredactie *faro*:

Katrijn D'hamers is adviseur participatie en diversiteit bij FARO en verzorgt de beeldredactie voor het blad *faro*. Ze heeft behoefte aan een kritische blik op het blad en de thema's en pleit voor een meer internationale insteek en meer diversiteit.

Silke Theuwissen is grafisch vormgever en verzorgt de opmaak van *faro*. Ze vindt dat het tijd wordt voor een update van het blad, dat al jarenlang op dezelfde manier gemaakt wordt.

Annemie Vanthienen is contentmanager en bibliothecaris bij FARO en vanuit haar functie eindredactrice van a tot z betrokken bij het blad *faro*.

Birgit Geudens is office manager bij FARO. Samen met Annemie verzorgt zij de eindredactie van *faro*.

Roel Daenen is hoofd communicatie bij FARO en hoofdredacteur van het blad *faro*.

Begeleiding vanuit De Nieuwe Lijn:

Trudy van Dijk en Selma Lagewaardt. Trudy en Selma zijn bladenmakers en bedrijfsjournalisten en ondersteunen de kernredactie van *faro* bij de restyling van het magazine.